

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Hradec Králové

Inspekční zpráva

**Gymnázium Františka Martina Pelcla,
Rychnov nad Kněžnou, Hrdinů odboje 36**

Hrdinů odboje 36, 516 11 Rychnov nad Kněžnou

Identifikátor školy: 600 012 557

Termín konání orientační inspekce: 5. - 8. března 2001

Čj.	093 113/01-3018
Signatura	oi6zu202

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Gymnázium F. M. Pelcla, Rychnov nad Kněžnou je státní školou a patří mezi školy v regionu s dlouholetou tradicí. V současné době nabízí vzdělávací program studijního oboru 79-41-K Gymnázium, zaměřený všeobecně formou čtyřletého a víceletého studia. K realizaci studia má škola vytvořeny potřebné prostorové i personální podmínky. K původní budově školy z roku 1924 byla v roce 1996 vybudována přístavba, jejíž součástí jsou učebny a moderní sportovní hala. Vedle kmenových tříd jsou k dispozici odborné učebny a laboratoře. V době inspekce měla škola celkem 17 tříd, z toho 4 třídy se čtyřletým, 11 tříd s osmiletým a dvě třídy se sedmiletým studijním cyklem. Ve škole studovalo 480 žáků a výuku zabezpečovalo 37 pedagogických pracovníků.

V rámci realizace výchovně vzdělávacích cílů se škola snaží vhodně propojit povinné, volitelné i nepovinné předměty tak, aby bylo možné vyhovět individuálním potřebám a požadavkům žáků z hlediska jejich profilace a zájmů. Nabízí možnost zapojení a účasti žáků v řadě soutěží a olympiád. Navázala kontakty se zahraničními školami. Každoročně organizuje výměnné programy do Holandska a Německa, pořádá zájezdy do Francie a Anglie.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Za účelem posouzení úrovně kvality vzdělávání byla v rámci inspekční činnosti sledována výuka v předmětech český jazyk a literatura, dějepis, občanská výchova, základy společenských věd, dále matematika, informatika a výpočetní technika, chemie a fyzika. Hospitace byly uskutečněny v klasických vyučovacích hodinách, v seminářích i laboratorních cvičeních. Celkem bylo navštíveno 56 vyučovacích hodin, z toho 24 hodin v předmětech humanitních a 32 v předmětech přírodovědných.

Humanitní předměty

Český jazyk a literatura

Tematické plány jsou jednotlivými vyučujícími zpracovány. Jejich úroveň i formální úprava není jednotná. Jednotlivé složky předmětu jsou dle zápisů v třídních knihách střídány, časová dotace předmětu a obsah učiva jsou v souladu s učebními dokumenty. V průběhu inspekce byly sledovány hodiny jazykové, literární a slohové, pro samostatný mluvený projev žáků (referáty, řečnická cvičení apod.) nebyl prostor v hodinách vyhrazen. Vyučovací plán hodin a jeho vlastní realizace byly vyučujícími promyšleny. Žáci pracovali s učebnicemi, s nakopírovanými materiály nebo u tabule, jiné učební pomůcky nebyly využity (pouze v jedné hodině byla účelně zařazena gramofonová nahrávka). Fond pomůcek i didaktické techniky je částečně zastaralý, pro svoji přípravu používají vyučující pomocné texty, odborné příručky, dle výběru texty kopírují, občas pracují s videem a radiomagnetofonem.

Hospitace se uskutečnily u 6 vyučujících ze 7, kteří tento předmět ve škole vyučují. Jedna vyučující byla v době konání inspekce nemocná. Všichni splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti.

Hospitované hodiny byly tradičně pojaty hodinami s frontálním výkladem doprovázeným metodou kladení otázek. Opakování učiva prováděli vyučující společně se žáky nebo individuálním zkoušením u tabule, při výkladu aplikovali metody expoziční a dialogické. Ve většině hodin chybělo střídání typů učebních činností a tematická rozmanitost včetně skupinové

práce. Ve slohových hodinách byly úvodní volné diskuse na vybraná témata příležitostí k výměně názorů na nejrůznější životní problémy, vyučující volili postup od prací společně vytvářených k samostatným pracím jednotlivců, vedli přípravu systematicky, unifikovaně s celou třídou. Kreativní situace byla však vytvořena jen v jedné hodině slohového výcviku, učitelka předkládala žákům určité podněty, jistou inspiraci ve smyslu nápadu, jak daný problém řešit. Výběr přitažlivého tématu žáky kladně motivoval a v jednoduchém textovém cvičení se následně projevila variabilita jejich názorů. Z dalších cvičných metod byl zařazen poslech spojený s analýzou jazykových projevů (ukázkových) demonstrujících určité slohové postupy, kompoziční stavbu a stylizaci příznačnou pro oblast a typ vyjadřování. Hodiny jazykové byly koncipovány jako opakovací s cílem prohloubit znalosti českého pravopisu, žáci pracovali společně u tabule nebo s nakopírovanými materiály. Výklad v literárních hodinách byl spojen s četbou krátkých částí uměleckého textu. Vyučující vedli žáky při četbě k tomu, aby odhalovali motivy jednání hrdinů, všímali si vztahů mezi postavami, pozorovali jazyk textu, shrnovali poznatky o přečteném díle apod. Interpretací literárního úryvku přispívali k porozumění a k prožití daného textu žáky za jejich aktivní spolupráce.

Ve věcné a odborné správnosti výuky nebyly shledány nedostatky. Vyučující věnují stálou pozornost opakování a systematizaci jazykových poznatků (formou pravopisných cvičení, kontrolních diktátů, jazykových rozborů apod.). Kontrolovány byly i namátkově vybrané slohové práce žáků různých ročníků a maturitní písemné práce z předchozího školního roku.

Žáci byli aktivizováni vstupními motivačními metodami. Ve vyšších ročnících jsou vedeni k samostatnému zápisu poznámek, klíčové a stěžejní pojmy jim byly objasňovány v průběhu výkladu a zapisovány vyučujícími na tabuli. Při vysvětlování nové látky a kontrole jejího pochopení kladli vyučující otázky, kterými žáky motivovali a zároveň si jimi zajišťovali v průběhu hodin bezprostřední zpětnou vazbu. Pozitivní ocenění žáků bylo pozorováno ve sledovaných hodinách jen zřídka. Některé hodiny nebyly zakončeny shrnutím a závěrem.

Komunikace vyučujících s žáky je pozitivní, atmosféra v hodinách vstřícná. Samostatnému mluvenému projevu žáků byla dána příležitost jen při ústním zkoušení, diskusní prvky se však v hodinách objevovaly často. Vyjadřovací schopnosti žáků byly na běžné úrovni, nedostatky jejich projevů byly vyučujícími většinou okamžitě opravovány. Verbální komunikace většiny vyučujících byla příkladná.

Celková úroveň výuky českého jazyka je velmi dobrá.

Společenskovědní předměty

V rámci společenskovědních předmětů byl sledován průběh vzdělávání v hodinách dějepisu, občanské výchovy a základů společenských věd. Navštívené hodiny byly voleny tak, aby bylo možné posoudit úroveň výuky v jednotlivých předmětech.

Sledované předměty vyučuje pět učitelů. Vzhledem k termínu inspekce byla hospitace uskutečněna u čtyřech vyučujících. Všichni splňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti, což se pozitivně odráží v kvalitě výuky.

Tematické plány předmětů občanské výchovy, základů společenských věd a dějepisu byly předloženy pro jednotlivé ročníky všech forem studia. Pro výuku jednotlivých ročníků uvádí hodinovou dotaci a časový plán. Pouze pro výuku předmětu dějepis ve třídách 7.A7, 7.B7, 2.A8, 1.A4, 2.A4, 3.A4, 4.A4, je uvedena měsíční dotace tematických celků. Kontinuita učiva mezi jednotlivými ročníky je zřejmá.

Tematické plány integrují časově i tematicky obsah uvedených předmětů. Na základě zápisů o probraném učivu v třídních knihách, kontrolou zápisů v sešitech žáků a rozhovorem s vyučujícími o tematických plánech a jejich přípravě na výuku lze konstatovat, že jsou jednotlivé tematické okruhy učiva probírány v souladu s osnovami. Žáci rovněž využívají nabídku volitelného předmětu - společenskovední seminář.

Starší materiálně technické zázemí pro výuku hospitovaných předmětů je postupně doplňováno novými materiály dle finančních možností. Učitelé dějepisu používají dostupné nástěnné mapy a různé odborné publikace. Mají k dispozici nástěnné transparenty, časové přímky a odbornou literaturu. Vyučující občanské výchovy a základů společenských věd zajišťují řadu materiálů svépomocí, využívají školních publikací, starších učebních pomůcek (učebnice, atlasy), novin, časopisů a dalších materiálů, které jsou dle potřeby množeny kopírováním i pro žáky. Z didaktické techniky byl ve dvou hodinách občanské výchovy využit zpětný projektor a v jedné hodině dějepisu video.

Úvod hodin patřil seznámení s jejich cílem a obsahem. Klasicky postavené výkladové hodiny dějepisu byly logicky strukturované, metody a formy práce byly přizpůsobeny jak typu hodiny a jejím cílům, tak i věku žáků a jejich schopnostem. Žáci vyjadřovali svůj názor v odpovědích na vhodně formulované otázky ze strany vyučujících.

Při výkladu byla většinou využívána dialogická metoda, která dávala žákům prostor k pochopení historických vztahů a souvislostí i k vyjádření vlastního názoru. Žáci vyšších ročníků prokázali schopnost posuzovat historická období z různých hledisek a vyvodit z nich důsledky pro další vývoj. Motivačními prvky pozorovanými při výuce byl již zajímavě vedený výklad vyučujících se snahou zapojit do něho většinu žáků, názornost výuky a vhodně formulované problémové otázky s využitím mezipředmětových vztahů.

U výkladových hodin občanské výchovy a základů společenských věd byla většinou dodržována klasická stavba. V úvodu výuky bylo učivo dáno do souvislostí s minulými poznatky a byly kladeny problémové otázky, jejichž řešení vycházelo ze společenských úvah vyučujících a žáků. Ve vyšších ročnících byl kladen důraz na schopnost žáků reagovat na aktuální dění. V krátkých referátech a následných diskusích měli žáci možnost prezentovat své myšlenky a názory. Cílem vyučovacích hodin v nižších ročnících bylo usnadnit žákům orientaci ve vybraných okruzích otázek. Různorodou skupinovou učební činností byla volena zábavnější forma výuky a tím udržována aktivita a zájem žáků celou vyučovací jednotku.

Aktualizace učiva, přirozené navozování mezipředmětových vztahů, vstupní motivace a častá stimulace k výkonu jednotlivých žáků patřily k výrazným motivačním faktorům používaných ve většině sledovaných hodin. Při skupinové i samostatné práci žáků byl sledován aktivní pozitivní přístup k výuce.

Preferováno bylo především individuální zkoušení s následným objektivním hodnocením nebo frontální opakování bez hodnocení odpovědí. V jedné hodině bylo použito k prověřování vědomostí žáků písemné formy. V závěru hodin zpravidla chybělo shrnutí učiva.

Komunikace a vzájemná spolupráce vyučujících a žáků, spojená s přirozenou autoritou učitelů, byla vedena v přátelské pracovní atmosféře. Ve vzájemné komunikaci byli žáci vedeni ke kultivovanému způsobu vyjadřování. Verbální i neverbální projev učitelů měl požadovanou úroveň.

Celková úroveň výuky občanské výchovy a základů společenských věd je hodnocena jako velmi dobrá. Kvalita výuky dějepisu je hodnocena rovněž stupněm velmi dobrý.

Přírodovědné a technické předměty

Matematika

Inspekce sledovala výuku matematiky ve třídách gymnázia se čtyřletým, sedmiletým i osmiletým studijním cyklem u všech pedagogů, kteří ji ve školním roce 2000/2001 zajišťují. Byla posouzena a do celkového hodnocení zahrnuta i úroveň volitelného předmětu volitelná matematika.

Časová týdenní dotace předmětu ve všech ročnících je v souladu s obecně postaveným učebním plánem pro čtyřletá a víceletá gymnázia schváleným MŠMT. Ve všech ročnících víceletého gymnázia počínaje čtvrtým a všech ročnících čtyřletého gymnázia je výuka realizovaná ve třech týdenních hodinách v celých třídách. Dělení třídy při výuce je uskutečňováno pouze ve dvou třetích třídách osmiletého gymnázia (čtyřhodinová týdenní dotace), a to v jedné hodině. Návaznost na výuku v povinném předmětu mají volitelné předměty volitelná matematika (předposlední a poslední ročník studia) a seminář z matematiky (poslední ročník studia). Do nich jsou zařazovány společně žáci víceletého i čtyřletého studia, probírané učivo je ze značné části nadstavbou učiva základního. Obsahové členění učiva do jednotlivých ročníků je předmětovou komisí pevně stanoveno a tento fakt je respektován všemi vyučujícími při sestavování tematických plánů. Konfrontací těchto plánů, platných učebních osnov matematiky a třídních knih ve školním roce 1999/2000 a 2000/2001 bylo zjištěno, že v povinném předmětu matematika není probírána část tematického celku kombinatorika, pravděpodobnost a statistika, a to celá pravděpodobnost a statistika. Toto učivo je přesunuto do předmětu volitelná matematika v posledním ročníku studia, tedy neseznámí se s ním všichni žáci (dokladováno např. v tematickém plánu pro volitelnou matematiku pro třídy 4.A4, 7.A7, 7.B7 ve školním roce 2000/2001). Totéž platí i o tematickém celku stereometrie, kde jeho část, a to metrické vztahy v prostoru, je rovněž přesunuta do volitelného předmětu (tato skutečnost je zapsána např. v tematickém plánu pro třídu 2.A4 ve školním roce 2000/2001). Dalším nedostatkem plánování výuky matematiky je skutečnost, že část tematického celku základy statistiky a finanční matematiky a sice základy finanční matematiky, není probírána ve stanoveném rozsahu vůbec. Výše jmenované tematické celky, jejichž části nejsou zařazeny do povinného učiva matematiky, jsou uvedeny v platných učebních osnovách matematiky pro gymnázia se čtyřletým i osmiletým studijním cyklem. Nedostatky v plnění učebních osnov jsou porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Příprava všech učitelů na sledované hodiny z hlediska náročnosti výuky většinou korespondovala se stanovenými výukovými cíli pro gymnázia. Obtížnější příklady z oblasti praktických aplikací integrálního počtu probírané v povinném předmětu jsou však vhodným učivem spíše pro předmět volitelný, který navštěvují žáci s již zvolenou profilací. Výuka ve vyšších ročnících byla v povinném i volitelném předmětu výrazně orientovaná na přípravu žáků na maturitní zkoušku a přijímací pohovory na vysoké školy.

Výuku zajišťuje v letošním školním roce sedm vyučujících, všichni mají požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost. Psychohygienické podmínky výuky byly charakterizovány přátelskou atmosférou v hodinách, na druhé straně však ojedinělým zařazením matematiky až na šesté vyučovací hodiny a poměrně častým zkracováním přestávek v důsledku dopočítávání příkladů nebo zadávání domácích úkolů až po zvonění. Standardní materiální vybavení školy pro výuku matematiky z hlediska využitelných pomůcek (modely těles, rýsovací potřeby ap.) je doplněno matematickou knihovničkou s mnoha tituly odborné literatury i pravidelným odběrem dvou odborných časopisů. Didaktická technika je ve škole k dispozici v omezeném množství, její využívání nebylo v hodinách pozorováno. Žáci nižších

tříd gymnázia mají školou zapůjčené starší učebnice, do školy je většinou nenosí.

V úvodu hodin byli žáci po uvedení cíle pouze ojedinele seznámeni podrobněji s plánovaným obsahem celé vyučovací jednotky. Ve všech fázích hodin byl dominantní frontální způsob výuky, při procvičování a opakování učiva často doplňován individuálním přístupem k jednotlivým žákům. Nebyla opomíjena zásada návaznosti probíraného učiva na stávající znalosti žáků, ojedinele byli žáci aktivizováni kladením problémových dotazů. Alternativní postupy byly často zmiňovány, nikoliv však podrobněji analyzovány. Samostatná práce žáků vyplňovala téměř vždy značnou část hodin, někdy však nebyli nejrychlejší žáci efektivně pracovní vytiženi. Žáci byli vedeni k přesnosti i procvičování představitosti, k samostatnému myšlení, k logickým úvahám při konfrontaci numerických i grafických metod, někdy i k praktickému poznávání a zobecňování získaných poznatků. Několikrát se na tabuli vyskytly nepřesné zápisy, náčrty zkreslující matematickou situaci, jedenkrát zůstal na tabuli chybně vyřešený příklad. Nebyly využity žádné aktivizující metody a formy práce ani v nižších třídách víceletého gymnázia. Vnitřní diferenciaci ve výuce byla uplatňována zejména v nejvyšších ročnících zadáváním příkladů různé obtížnosti ve vztahu ke schopnostem a znalostem žáků. Důsledně byla ve všech hodinách uplatňována zpětná vazba. Ve většině hodin nebylo provedeno shrnutí probraného či procvičovaného učiva za spoluúčasti žáků a zdůraznění základních poznatků.

Motivační prvky byly do výuky zařazovány pouze sporadicky. Chyběly vstupní motivace, využívání motivačních známek, soutěží i zápisů učitelů o aktivitě žáků, problémové otázky pokládané směrem k žákům nebyly příliš časté. Oblast motivace byla však ovlivněna ve vyšších ročnících samotnou snahou žáků výrazně podporovanou pedagogy uspět u maturitní zkoušky a při přijímacím řízení na vysokých školách i kladením důrazu učitelů na aplikaci probraného učiva. Důležitá je podpora žáků v účasti na různých soutěžích (matematická olympiáda, Pythagoriáda, Klokán ap.) Za uplynulé klasifikační období měli žáci dostatek známek pro celkové objektivní hodnocení, a to i z ústního zkoušení. Dvě čtvrtletní písemné práce v prvním pololetí školního roku 2000/2001 byly realizované ve všech třídách, jejich analýzy a opravy jsou prováděny většinou v nejkratším možném termínu. Domácí úkoly jsou vyučujícími zadávány pravidelně. Důslednou kontrolou jsou žáci vedeni k zodpovědnosti a pečlivosti při plnění úkolů. Pravidelné je zadávání domácích úkolů všemi pedagogy a jejich důsledná kontrola, které vedou žáky k větší zodpovědnosti při plnění svých úkolů. V průběhu inspekce byli žáci několikrát individuálně zkoušeni, jejich klasifikace byla vždy zdůvodněná. Ve dvou hodinách psali žáci písemnou práci, s výsledky zadaných příkladů byli seznámeni bezprostředně po její realizaci. V závěru všech sledovaných hodin chybělo jejich zhodnocení z hlediska práce a aktivity žáků.

Všechny zhlédnuté hodiny charakterizovala pracovní přátelská atmosféra bez jakýchkoliv projevů nežádoucího chování žáků. Učitelé byli vstřícní k dotazům žáků, při hledání odpovědi na ně vybízeli k aktivitě často celou třídu, akceptovali i odlišná správná řešení a zápisy. Menší důraz však kladli na všeobecný rozvoj komunikativních dovedností žáků, často se spokojili s jednoslovnými, nespisovnými či nepřesně formulovanými odpověďmi žáků z hlediska přesného matematického vyjadřování. v některých hodinách převažoval verbální i písemný projev učitele nad aktivitou žáků.

Závažným nedostatkem v oblasti plánování výuky matematiky je přesun části povinného učiva učebních osnov do volitelného předmětu, tedy neplnění učebních osnov pro všechny žáky. Celková úroveň výuky matematiky je hodnocena jako průměrná.

Fyzika a chemie

Výuka fyziky a chemie probíhá podle platných učebních dokumentů. Základní hodinová dotace obou předmětů je dodržena, v některých ročnících, zejména vyššího gymnázia, je o jednu hodinu navýšena. Tato hodina je vyčleněna pro cvičení nebo laboratorní práce. Kromě toho je výuka chemie i fyziky zařazena do skupiny volitelných předmětů v předposledním a v posledním ročníku. Obsahem této výuky jsou rozšířené učivo, aplikace učiva z hlediska výpočtů a některé náročnější laboratorní práce.

Vyučující se řídí zpracovanými tematickými plány. Jejich úroveň je různá z hlediska strukturace základních tematických celků a plánování laboratorních prací. Někde chybí podrobnější rozpis rozsáhlejších tematických celků, nejsou vždy uvedeny náměty plánovaných laboratorních prací. Časové rozvržení učiva chemie je vzhledem k jeho obsahu poněkud nerovnoměrné. Týká se to především obecné a anorganické chemie, která je probírána pouze v 1. ročníku čtyřletého, případně v 5. ročníku osmiletého gymnázia. Pro chemii organickou a biochemii jsou pak vyčleněny další dva ročníky. Rozdělení učiva fyziky je vzhledem k její výuce i v posledním ročníku studia rovnoměrné a pravidelné.

Ve školním roce 2000/2001 vyučovalo fyzice a chemii celkem šest učitelů. Všichni mají požadovanou odbornou i pedagogickou způsobilost. Jedná se o zkušené a odborně vyspělé pedagogy se zájmem o učitelskou práci.

Škola disponuje nadstandardními materiálními i prostorovými podmínkami pro výuku obou předmětů. Prostorné odborné učebny s didaktickou technikou, laboratoře a učebními pomůckami dostatečně vybavené sbírky fyziky i chemie umožňují kvalitní názornou výuku. Ve výuce byly tyto možnosti využívány. Žáci používají vhodné učebnice, které jim zajišťuje škola (pro 1. až 4. ročník osmiletého gymnázia), nebo si je žáci kupují na doporučení vyučujících (pro ostatní ročníky).

V rámci inspekční činnosti bylo navštíveno celkem 10 vyučovacích hodin, z toho 3 hodiny fyziky a 7 hodin chemie u pěti vyučujících (jeden učitel fyziky byl nemocen). Sledována byla jak teoretická výuka v povinných i volitelných předmětech, tak průběh laboratorních prací. Většina teoretických hodin měla klasickou stavbu. Vyučující dostatečně citlivě rozlišovali a uplatňovali způsob výuky s ohledem na věk a schopnosti žáků. Ve třídách nižšího gymnázia převládal individuální přístup, jasná a zřetelná formulace, volnější pracovní tempo. V práci se staršími žáky převažoval výklad vyučujícího, byl dáván větší prostor samostatnému a aktivnímu učení a vyjadřování vlastního názoru formou diskuse. Při řešení úloh, zejména v chemii, byly využívány možnosti alternativních přístupů. Zahájení vyučování probíhalo formou krátkého frontálního, orientačního opakování za účelem navození tématu hodiny, nebo ústním zkoušením. Ojedinele bylo zařazováno krátké písemné zkoušení. Výklad nového učiva se vyznačoval přiměřeným tempem, byl zřetelný a srozumitelný, obsahově vyvážený. Jeho průběh byl zachycen stručným a přehledným zápisem na tabuli. Ve výuce byly účelně využívány učební pomůcky, videotechnika, experiment. Členění a průběh výuky odpovídaly výukovým cílům a záměrům. Pozitivně lze hodnotit schopnost žáků vést samostatný zápis poznámek, přehlednou úpravu sešitů a aktivní přístup k výuce. Hodiny se vyznačovaly klidnou pracovní atmosférou, vyplývající ze vzájemné tolerance, respektování a nenásilné oboustranné komunikace. Uspořádání a vnitřní úprava interiéru tříd, v nichž probíhalo vyučování, vytvářely příjemné a estetické pracovní prostředí a měly na žáky pozitivní motivační vliv. K tomu v průběhu výuky přispívaly rovněž vhodně volené a zajímavé příklady nebo pokusy. Dodržovány byly základní psychohygienické podmínky, vztahující se k prostorovým možnostem i ke způsobu vedení vyučování. Dílčím nedostatkem bylo nedodržování přestávky ve dvouhodinovém vyučovacím bloku teoretických laboratorních cvičení. Vyučovací doba byla jinak účelně využívána, ojedinele z časových důvodů nebylo nové učivo dostatečně

zopakováno a shrnuto. Celkově menší pozornost je věnována rozvoji komunikativních schopností žáků ve smyslu samostatného souvislého věcného projevu, zejména ve vyšších ročnících.

Výuka ze strany vyučujících byla promyšlená a připravená. Jejich verbální projev byl na požadované úrovni, z hlediska věcné a odborné správnosti výuky nebyly shledány žádné nedostatky.

Výuka fyziky a chemie se opírá o kvalitní materiální i personální podmínky. Dílčí nedostatky v plánování a rozvržení učiva mají formální charakter a neovlivňují celkové výsledky výuky. Celkově je proto úroveň výuky fyziky a chemie hodnocena stupněm velmi dobrý.

Informatika a výpočetní technika

Školou upravený učební plán pro osmiletý i čtyřletý studijní cyklus vychází z platných učebních plánů pro gymnázia a je upraven v souladu s jejich pokyny. V osmiletém cyklu využívá jen jednu disponibilní hodinu a výuka předmětu probíhá pouze ve 3. a 4. ročníku s dotací po dvou hodinách, ve čtyřletém cyklu nevyužívá žádnou z disponibilních hodin a výuka probíhá pouze v 1. ročníku s dotací dvě hodiny. Obsah výuky se řídí platnými učebními osnovami a rozsah jednotlivých tematických celků je upraven podle uvedené hodinové dotace. Ve všech třídách byl k datu konání inspekce odučen odpovídající počet hodin a probírané učivo je s výjimkou jedné třídy v obsahovém i časovém souladu s tematickými plány. Mírné zpoždění ve zmíněné třídě bylo způsobeno absencí vyučujícího z objektivních příčin, suplování bylo odborné, ale mělo opakovací charakter. Tematické plány jsou vypracovány dostatečně podrobně, jednotlivá témata jsou časově limitována, je pamatováno i na opakování a procvičování učiva. Vyučující byli na výuku dobře připraveni.

V tomto školním roce vyučují informatiku a výpočetní techniku tři učitelé. Všichni jsou pro tuto výuku plně odborně i pedagogicky způsobilí.

Výuka probíhá v odborné učebně, která byla vybavena v roce 1996. Počítače na úrovni Pentium I s 32 MB vnitřní paměti a další technické prostředky plně postačují pro realizaci naplánovaného vzdělávacího programu. Počítače jsou propojeny v síti operačním systémem Windows NT a učebna má bezdrátové připojení na Internet. Žáci ji ve svém volném čase mohou využívat třikrát v týdnu hodinu před vyučováním. Programové vybavení pro výuku tvoří programy MS Office Standard. Při dělení tříd na polovinu umožňuje počet pracovních míst vždy samostatnou práci žáků. Škola nedisponuje dataprojektorem.

Učebna je dostatečně prostorná, vybavená speciálním nábytkem a plně splňuje psychohygienické podmínky výuky. Z hlediska poměrně vysoké psychické náročnosti výuky předmětu je nevhodné spojování dvou hodin výuky bez přestávky, neboť žáci ani učitelé nemají možnost potřebné relaxace.

Pro vlastní přípravu na výuku mají učitelé k dispozici potřebnou odbornou literaturu a při jejím pořizování plní vedení školy jejich požadavky. V případě zájmu si mohou odbornou literaturu zapůjčit i žáci. Učebnice žáci nemají, ale pokud se na trhu vhodná učebnice nebo příručka vyskytne, učitelé ji žákům doporučí.

Většina hodin byla zahájena seznámením žáků s cílem a náplní hodin. Hodiny měly opakovací nebo výkladový charakter. V hodinách výkladových dbali učitelé na zopakování předcházejícího učiva, obvykle frontálním způsobem, a navázali novými tématy. Volena byla vždy forma krátkého výkladu, při kterém žáci pracovali současně na počítači a následovalo zadání práce k procvičení. Učitelé měli připravena písemná zadání pro každého žáka

a v průběhu hodin jejich práci usměrňovali individuálně nebo společným vysvětlením v případě, že se problém vyskytl u většího počtu žáků. Zvolené formy a metody práce odpovídaly cílům výuky a prostředkům, které měli učitelé k dispozici. Vedení poznámkových sešitů ponechává většina učitelů na zvážení žáků a obsahová úroveň těchto poznámek je ve většině případů velmi nízká. Náplní některých sledovaných hodin bylo vypracování rozsáhlejší kontrolní práce. Žáci pracovali podle podrobně vypracovaných písemných zadání, která svým obsahem odpovídala cílům předmětu, ale jejich obtížnost byla u některých skupin rozdílná. Při řešení umožňovali vyučující žákům používat alternativní postupy.

Výraznější snaha o využívání motivačních metod nebyla ve většině hodin zaznamenána. Podceňována je vstupní motivace žáků, častěji se v průběhu některých hodin objevovala motivace pochvalou a pozitivním posilováním. Rovněž nebylo využíváno možných vazeb na jiné předměty. Průběžnému vyhodnocování výsledků učení a soustavnému vytváření zpětné vazby byla učiteli věnována potřebná pozornost. Podklady pro hodnocení získávají učitelé průběžně formou krátkých testů z teorie a zadáváním samostatných prací. Ve všech sledovaných hodinách byla dodržována dohodnutá pravidla jednání, kázeň a chování žáků byly v pořádku. Částečná nesoustředěnost a nekázeň byla pozorována pouze v závěru některých dvouhodinových celků. Osobnost žáků byla respektována, byl vytvářen dostatečný prostor pro diskusi nad problémy, avšak bez důrazu na rozvoj komunikačních schopností. Verbální i neverbální projev učitelů měl dobrou úroveň.

Výuka předmětu informatika a výpočetní technika má celkově průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Sledované jevy ve výuce vybraných předmětů byly celkově hodnoceny takto: plánování a příprava výuky jako průměrná, personální podmínky výuky jako vynikající. Materiální podmínky i psychohygienické podmínky výuky, stejně jako organizace, formy a metody výuky byly hodnoceny stupněm velmi dobrý. Nižší stupeň motivace a hodnocení žáků při vyučování a zároveň malá vzájemná interakce a komunikace se podílela na průměrném hodnocení těchto jevů. Celkově je úroveň kvality vzdělávání hodnocena stupněm velmi dobrý.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Činnost školy vychází z písemně zpracovaného dokumentu Koncepční záměr gymnázia F. M. Pelcla, Hrdinů odboje 36, Rychnov nad Kněžnou na období 1998 - 2002. Dokument je zpracován do cílů v oblasti pedagogické, personálně organizační a materiálního zázemí, vycházejících ze specifických podmínek a poslání tohoto typu školy. Uvedené cíle a úkoly mají stanovený termín plnění. Jednotlivé úkoly jsou po předcházející konzultaci s výborem odborové organizace projednávány na pedagogických radách. Vedení školy průběžně informuje rodičovskou veřejnost na třídních schůzkách. Po uplynutí období zpracovaného koncepčního záměru, zpracovává vedení školy hodnocení realizace hlavních úkolů. Jako příklad lze uvést hodnocení a plnění záměru za období let 1994 - 1998.

Dalším dokumentem je Organizace školy na školní rok 2000/2001. Zde jsou uvedeny jednotlivé akce v průběhu školního roku se stanovením hlavních úkolů, které jsou směřovány do oblasti organizační, pedagogické, výchovné a materiální. Dále zahrnuje informace o poradách, úvazcích vyučujících a inventarizaci. Dokument byl schválen 7. září 2000.

Plán práce na jednotlivé měsíce je rozpracován opět do všech oblastí činnosti školy. Zadané úkoly jsou termínovány s konkrétní zodpovědností určeného pracovníka. Pro jednotlivé akce, které se uskutečňují v průběhu školního roku, je vydáván oběžník, v němž jsou úkoly jasně specifikovány.

Plán uvádění nových pedagogických pracovníků pro školní rok 2000/2001 ze dne 31. srpna 2000 určuje uvádějícího vyučujícího, konzultanta a konkrétně zadané úkoly s termíny jejich plnění. Všichni určené pedagogičtí pracovníci zpracovávají hodnocení nového pedagogického pracovníka za stanovené období.

Koncepční záměry školy jsou stanoveny na základě analýzy, která je součástí výroční zprávy za uplynulý školní rok. Zájem o studium na zdejší škole je velký a značně překračuje povolený počet přijímaných uchazečů.

Vlastní plánování vychází z analýzy současného stavu. Priority činnosti školy jsou stanoveny vedením školy po projednání s poradním sborem a rozděleny opět do oblastí organizační, pedagogické, výchovné a materiální. Poradní sbor projednává závěry z minulého jednání a stanovuje konkrétní základní úkoly pro další období (viz např. zápis z jednání poradního sboru ředitele školy ze dne 23. 10. 2000).

Střednědobé a roční plány odpovídají vedením školy prosazované koncepci a jejich cíle jsou reálné. Plánování je pojato jako ucelený systém, včetně vymezení základních cílů v jednotlivých oblastech práce školy. Na pedagogických radách jsou zaměstnanci seznamováni se záměry a vedení školy využívá různé podněty a připomínky z řad spolupracovníků. Dokladem jsou písemně zpracovaná vyjádření např. metodických komisí, které se vyjadřují k uvedeným záměrům skupinově. Každý pedagogický pracovník se vyjadřuje formou vyplněného dotazníku. Jednotlivé připomínky jsou po zvážení vedením školy a dle finančních možností realizovány.

Dle vyjádření ředitele školy žáci se specifickými poruchami učení a chování v současné době ve škole nestudují.

Škola zabezpečuje výuku v souladu s Rozhodnutím MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, vydaném dne 29. 12. 1998 pod čj. 35 300/98-21. Využívá platné učební dokumenty. Pro 1. a 2. ročník gymnázia s osmiletým a čtyřletým studijním cyklem se řídí učebními plány schválenými MŠMT ČR dne 5. 5. 1999 pod čj. 20 594/99-22 a čj. 20 595/99-22 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním ročníkem. Ostatní ročníky dokončují studium podle učebních plánů pro gymnázia s osmiletým a čtyřletým studijním cyklem. Tyto plány schválilo MŠMT ČR dne 14. 11. 1995 pod čj. 25 048/95-21-23 a čj. 25 049/95-21-23 s platností od 1. 9. 1996. Pro všechny ročníky jsou využívány učební osnovy gymnázia schválené MŠMT ČR čj. 20 596/99-22 ze dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním ročníkem.

Nedostatkem plánování výuky je nedodržení týdenní hodinové dotace v některých ročnících, a to v 1., 3., 4., 5., 6. ročníku osmiletého studia, v 7. ročníku sedmiletého studia, v 2. a 4. ročníku čtyřletého studia. Z předloženého přehledu (úvazků) povinných, volitelných i nepovinných předmětů vyučovaných v jednotlivých třídách ve školním roce 2000/2001 ze dne 1. 3. 2001 bylo zjištěno, že pro víceleté studium je oproti předepsaným dotacím

- v 1. ročníku týdenní hodinová dotace 28 hodin, tedy o dvě hodiny nižší,
- ve 3. až 6. ročníku je týdenní hodinová dotace 30 hodin, tj. o jednu hodinu nižší,
- v 7. ročníku je týdenní hodinová dotace 32 hodin (včetně 9 hodin volitelných předmětů), tj. o jednu hodinu vyšší.

Pro čtyřleté studium je:

- ve 2. ročníku týdenní hodinová dotace 30 hodin, tj. o jednu hodinu nižší,
- ve 4. ročníku týdenní hodinová dotace 32 hodin (včetně 9 hodin volitelných předmětů), tj. o jednu hodinu vyšší.

Dále bylo zjištěno, že v posledních ročnících víceletého i čtyřletého studia je zařazeno pro žáka pět volitelných předmětů s devítihodinovou dotací místo čtyř volitelných předmětů s osmihodinovou dotací. Výše uvedené skutečnosti jsou porušením § 39 odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Celkově je oblast plánování hodnocena jako průměrná.

Organizování

Organizace školy se řídí několika vnitřními předpisy, které jsou vydány jako samostatné materiály, ale v některých případech jsou součástí každoročně vypracovávaného plánovacího dokumentu o organizačním zajištění školního roku. Součástí tohoto dokumentu je např. i organizační schéma školy. Organizační řád, jako samostatný kompaktní materiál vymezující jasně strukturu školy, vztahy nadřízenosti a podřízenosti, kompetence jednotlivých pracovníků, odpovědnost a pravomoc vedoucích pracovníků apod., nemá škola vyhotoven. Konkrétní pracovní náplně zástupce ředitele, výchovné poradkyně a všech technicko - hospodářských pracovníků jsou součástí jejich personálních materiálů a jsou jimi podepsané. Součástí této dokumentace je i jmenování do funkcí pro vedoucí pracovníky. Vedoucí předmětových komisí mají obecně stanovené pracovní úkoly v organizačním zajištění školního roku.

Vnitřní řád školy je rozsáhlý, vychází z platných legislativních předpisů a kromě části vztahující se k žákům školy (docházka, povinnosti, chování, organizace života školy, povinnosti třídní služby) obsahuje povinnosti pedagogických pracovníků obecně, povinnosti třídních učitelů, rozvržení služeb, zvláštní předpisy pro provoz školy apod. Je to tedy komplexní materiál vztahující se nejen k žákům, ale i zaměstnancům školy. Jeho doplněk ze dne 1. září 2000 obsahuje práva žáků. Nepřesně jsou ve vnitřním řádu formulovány možnosti žáka v případě, že žák nebyl v daném období klasifikován. Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že s vnitřním řádem jsou žáci seznamováni vždy na začátku školního roku. V průběhu roku je k dispozici ve sborovně školy.

Škola má vydaný vnitřní platový předpis, který byl v době inspekce aktualizován v souvislosti s novými právními úpravami. Jeho součástí jsou kritéria pro udělování osobních příplatků a vymezení prací oceňovaných odměnou. Pracovní řád školy vydaný v roce 1994 byl nahrazen Pracovním řádem pro zaměstnance škol a školských zařízení vydaným MŠMT ČR pod č.j. 16 969/96-42 dne 16. dubna 1996.

Osvědčeným operativním nástrojem řízení je ve škole forma Příkazů ředitele, které ředitel používá v případech, kdy je třeba zajistit konkrétní odpovědnost, plnění termínů apod. a dále forma Oběžníků, které se používají pro zajištění všech mimořádných akcí.

Poradními orgány ředitele školy jsou pedagogická rada, předmětové komise ustavené pro všechny předměty a dále poradní sbor ředitele školy, který tvoří vedoucí pracovníci školy a tři zástupci pedagogického sboru. Pedagogické rady se konají obvykle šestkrát za školní rok a jejich náplní je projednání prospěchu, chování a některých organizačních záležitostí. Zápisů jsou stručné a věcné a jsou doplněny prezenční listinou. Podle potřeby, obvykle třikrát ročně, se konají provozní porady, kterých se účastní všichni zaměstnanci. Mají převážně informativní charakter, ale v zápisech se objevují i závěry z jednání a konkrétní odpovědnost pracovníků za splnění úkolu. Podle potřeby svolává ředitel školy porady s provozními zaměstnanci a nedílnou součástí řízení je i jeho denní neformální styk s ostatními vedoucími pracovníky.

Rozvrh vyučování z hlediska počtu hodin v jednom dni a dodržování polední přestávky je v pořádku, nedostatkem bylo zařazení dopolední hlavní přestávky v délce 15 minut, což je v rozporu s § 14 odst. 2 vyhlášky č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů. Již v průběhu inspekční činnosti bylo toto pochybení napraveno.

Vnitřní informační systém školy je založen na běžných principech a umožňuje úplné a dostatečně rychlé předávání informací. Ve vztahu k žákům plní hlavní funkci informační nástěnky a denní styk s třídními učiteli, pro společné informace se využívá školní rozhlas a oběžník pro žáky. Učitelé jsou informováni prostřednictvím informační tabule, písemně (příkazy ředitele, oběžníky, zápisy z porad apod.), individuálně ústním stykem a v nutných případech svoláním mimořádné krátké porady. Veškerá písemná dokumentace je učitelům k dispozici ve sborovně.

Informace o aktuálním životě školy a o prospěchu a chování žáků jsou zákonným zástupcům žáků podávány na pravidelně dvakrát ročně konaných třídních schůzkách. V případě neúčasti na těchto schůzkách jsou v problémových případech rodiče informováni třídními učiteli písemně. Studijní průkazy jsou zavedeny jen v prvním ročníku víceletého gymnázia a na žádost rodičů také v ročníku třetím. Při škole je ustavena rodičovská organizace. Schůzek zástupců jednotlivých tříd se na pozvání účastní ředitel školy a informuje o celkových výsledcích vzdělávání, dění ve škole a naslouchá námětům a připomínkám ze strany zástupců tříd. Dobrá spolupráce s rodičovskou organizací se projevila v pomoci rodičů žáků při stavebních úpravách a úklidu školy. Směrem k širší veřejnosti se škola prezentuje účastí na školních prezentačních výstavách, formou dnů otevřených dveří školy a prezentací v regionálním tisku.

Výroční zpráva o škole je vypracována velmi podrobně, má značnou vypovídací hodnotu a obsahuje všechny údaje doporučené platným právním předpisem. Pracovníci školy byli s touto zprávou seznámeni na provozní poradě dne 25. září 2000.

Povolená kapacita školy (600 žáků) není překročena a je v souladu s reálným počtem žáků ve školním roce 2000/2001 (480 žáků). Orientační kontrolou povinné dokumentace školy bylo zjištěno, že třídní knihy a třídní výkazy jsou vedeny s některými administrativními chybami. Jedná se o nepřesné zápisy předmětů (např. občanská nauka místo základy společenských věd - třída 1.A4), chybný či chybějící název školy (např. třídy 3.A4, 2.A8), u archivovaných třídních knih a výkazů ze školního roku 1999/2000 není provedeno jednoznačné uzavření těchto dokumentů proškrtáním všech rubrik s uvedením data posledního zápisu. Také protokoly o ukončení studia vykazují jisté nedostatky. U některých žáků chybí uvedení data konání ústní či opravné maturitní zkoušky, v poznámce u žáků, kteří neprospěli, není uvedeno vyjádření komise k povolení konání opravné zkoušky, nejednotně jsou vyplňovány některé další údaje (období konání zkoušky), protokol není řádně uzavřen. Rovněž v protokolech o konání komisionálních zkoušek ve školním roce 1999/2000 chybí razítko školy. Personální dokumentace zaměstnanců je vedena přehledně a je obvyklým způsobem chráněna proti zneužití. Kniha úrazů má požadovanou úroveň. Údaje o žácích jsou uloženy v samostatném počítači a jsou tak chráněny před eventuálním zneužitím. V kanceláři školy jsou k dispozici pouze seznamy žáků ve třídách bez zneužitelných dat.

Vedení školy má jasnou představu o organizačním zajištění a postupu při realizaci výchovně vzdělávací činnosti školy. Dílčí nedostatky týkající se kompaktního zpracování organizačních dokumentů, vedení povinné dokumentace a rozvrhu hodin, nemají zásadní vliv na celkovou úroveň organizační práce. Oblast organizování v řízení školy je proto hodnocena stupněm velmi dobrý.

Vedení a motivování pracovníků

Základem cílevědomého a promyšleného vedení pracovníků je organizační systém školy. Všichni zaměstnanci školy jsou seznámeni s hlavními úkoly pro daný školní rok, znají zásady organizační struktury, vnitřní řád a povinnosti z něj vyplývající. K funkčnímu a účinnému operativnímu řízení přispívá přehledný systém plánování a průběžná komunikace, založena na každodenním vzájemném kontaktu pracovníků a na dobrých interpersonálních vztazích. Vedení školy úzce spolupracuje s předmětovými komisemi jako poradním orgánem, průběžně kontroluje práci všech pedagogických i nepedagogických pracovníků. Řízení školy je pružné, umožňuje rychlé a účinné řešení aktuálních problémů.

Vedení školy vytváří svým pracovníkům podmínky pro uplatnění jejich tvořivosti a iniciativy. Realizace těchto aktivit se projevuje zejména v práci se žáky v oblasti soutěží a olympiád, při tvorbě výukových programů, tvorbě a údržbě učebních pomůcek, ve vedení kroužků ap.

Mezi prioritní záměry vedení školy patří snaha o zajištění co nejvyšší kvalifikovanosti výuky. V době inspekce byl tento ukazatel plně realizován v oblasti sledovaných předmětů. Rovněž celkový stav z hlediska zajištění odborné i pedagogické způsobilosti pedagogů je na velmi vysoké úrovni. Přijímání jsou pracovníci splňující kvalifikační předpoklady. Vedení školy umožňuje pedagogickým pracovníkům další vzdělávání a zvyšování kvalifikace, maximálně využívá jejich odborností při organizaci vyučovacího procesu. Zároveň dbá na další odborný růst svých pracovníků tím, že jim umožňuje účast na akcích Pedagogického centra v Rychnově nad Kněžnou a v Hradci Králové, případně na jiných vzdělávacích aktivitách. Pro začínající pedagogy zpracovává škola každoročně plán uvádění nových pedagogických pracovníků.

Všichni pracovníci školy jsou seznámeni s podmínkami osobního hodnocení. Kritéria hodnocení jsou přílohou kolektivní smlouvy vedení školy s odborovým svazem pracovníků ve školství při Gymnáziu v Rychnově nad Kněžnou. Vedle obecných pravidel pro hodnocení pracovníků jsou kritéria pro osobní příplatek a pro mimořádné odměny zpracována odděleně. Výše osobního příplatku je stanovena na dobu jednoho roku, může se operativně měnit. Kontrola plnění úkolů probíhá průběžně v rámci spolupráce vedení školy s předsedy předmětových komisí. Na hodnocení se spolupodílí také odborová organizace.

Škola má zavedený systém sebehodnocení. Využívá k tomu především zpětnovazebných ohlasů na práci a úroveň školy. Sleduje výsledky celostátních evaluačních testů, úspěšnost v přijímání svých žáků do pomaturitního studia, zejména na vysoké školy, a celkové postavení a jméno školy na veřejnosti. Odrazem celoroční práce školy je výroční zpráva o činnosti školy. Z této zprávy vyplývá, že aktivity žáků i pedagogů školy jsou velmi široké a pestré. Žáci se účastní různých olympiád a soutěží, dosahují často velmi dobrých výsledků a umísťují se na předních, postupových místech v okresních či regionálních kolech.

Škola se prezentuje na veřejnosti. V regionálních novinách Okresní týdeník a Rychnovský zpravodaj pravidelně informuje o dění ve škole, ukazuje výtvarnou i literární tvorbu svých žáků a seznamuje veřejnost s dosahovanými výsledky a úspěchy v soutěžích a olympiádách. Výše uvedené skutečnosti svědčí o odpovědném a promyšleném přístupu vedení školy k výchovně vzdělávací práci.

Spolupráce vedení školy s ostatními pracovníky školy je založena na rovnocenném přístupu, otevřené oboustranné komunikaci a na dodržování základních organizačních zásad. Operativní řízení je funkční, využívání kvalifikačních předpokladů a individuálních schopností pracovníků je optimální. Vedení školy využívá možností stimulování pracovníků. Usiluje o dosahování kvalitních výchovně vzdělávacích výsledků a o dobré jméno školy na veřejnosti. Vedení a motivování je hodnoceno stupněm vynikající.

Kontrolní mechanismy

Základním materiálem pro řízení kontrolní činnosti v jednotlivých oblastech práce školy je dokument s názvem Vnitřní kontrola, plán na školní rok 2000/2001. Jeho obsah je zcela totožný s plánem pro předchozí školní rok. Prioritami kontrolní činnosti jsou kontrola plnění úkolů organizačních, pedagogických, výchovných a materiálních, které jsou konkretizovány v pokynech organizačního zabezpečení pro daný školní rok. Jsou zde uvedeny i základní obecné kontrolní úkoly vyplývající z organizačního schématu školy pro ředitele, jeho zástupce a výchovného poradce. Dalšími stanovenými prioritami jsou řešení závěrů kontrol provedených ve škole jinými orgány, generální oprava školy, pokyny pro provedení kontroly, přílohami jsou kalendáře kontrol. Plán vnitřní kontroly systemizuje kontrolní činnost ve škole pouze v obecné rovině, četnost a rozsah jednotlivých kontrol nejsou podrobněji rozpracovány. Tuto skutečnost částečně doplňují pracovní náplně zaměstnanců, které obsahují výčet jejich základních povinností včetně kontrolních. Písemné zpracování konkrétní pracovní náplně ředitele, týkající se jeho kontrolní činnosti, nebylo předloženo.

Hospitační činnost vedení školy v letošním školním roce probíhá spíše neplánovaně. Plán hospitační činnosti je zpracován obecně (počet a úkoly hospitací, jejich typy a druhy). V letošním školním roce uskutečnil ředitel školy 8 hospitací, zástupce ředitele pouze 4 (záznamy z vykonaných hospitací jsou vedeny na předtištěných záznamových listech, závěry a navrhovaná opatření jsou s pracovníky projednávány). V průběhu inspekce byla společně s ředitelem školy navštívena hodina českého jazyka a literatury. Při vyhodnocení vyučovací hodiny ředitel školy analyzoval jednotlivé učební situace, časový rozvrh hodiny, tempo, vedení třídy a ocenil pedagogické zkušenosti vyučující.

Pro kontrolu výsledků výchovně vzdělávacího procesu nejsou v letošním školním roce používány žádné testy. Posouzení úrovně výuky v matematice a v českém jazyce je sledována ředitelem školy při čtvrtletních pracích, výsledky jsou analyzovány a z této kontroly pořizován písemný hospitační záznam.

Kontrola pedagogické dokumentace je realizována zástupcem ředitele školy. Zjištěné nedostatky jsou okamžitě individuálně řešeny ústní formou, výsledky kontrol jsou zveřejňovány na poradách. Kontrolu technického, hospodářského a správního úseku provádí ředitel školy. Práci výchovné poradkyně a jednotlivých metodických komisí sleduje rovněž ředitel školy. Písemné výstupy z těchto provedených kontrol pořizovány nejsou. Kontrola provozu školy a jejího hospodaření je dostatečně účinně zajištěna (ředitel školy, zástupce, hospodářka, účetní) a probíhá průběžně.

Na schůzích pedagogické rady je prováděno podrobné hodnocení prospěchu, chování a absence žáků. Na předsedy metodických komisí je přesunuta veškerá kontrolní činnost v oblastech plnění učebních osnov, správného sestavení a plnění tematických plánů, zajištění odpovídajícího rozsahu a obtížnosti čtvrtletních prací apod.

Za každý školní rok je zpracována za pomoci výchovné poradkyně závěrečná zpráva. Obsahuje přehled o účasti a o výsledcích všech soutěží, kterých se žáci školy zúčastnili, o aktivitách Studentského klubu, o návštěvách různých odborných exkurzí, maturitním plesu, vedení kroužků, o tvorbě a údržbě učebních pomůcek a o jiných akcích školy. Výsledky z této zprávy jsou uveřejňovány ve školním časopisu i v regionálním tisku.

Zavedený systém kontrolní činnosti umožňuje vedení školy průběžně sledovat a posuzovat stav a plnění základních úkolů vyplývajících z činnosti školy. Úroveň kontrolní činnosti je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Hodnocení kvality řízení

Řídící činnost vedení školy se opírá o vypracované vnitřní dokumenty školy a o průběžnou a soustavou spolupráci s pracovníky školy. Dílčí nedostatky v plánování a organizování zásadně neovlivňovaly chod školy a neprojeví se na kvalitě výchovně vzdělávací činnosti školy. Velmi dobrá úroveň koordinační činnosti jednotlivých poradních orgánů a práce všech členů pedagogického sboru je důsledkem promyšleného funkčního vedení a motivování pracovníků a zároveň průběžně prováděné kontrolní činnosti. Celkově je kvalita řízení hodnocena stupněm velmi dobrý.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. 1. 1999 ze dne 29. 12. 1998, č.j. 35 300/98-21,
- Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem schválený MŠMT ČR č.j. 20 060/94-23 dne 15. 7. 1994 s platností od 1. 9. 1995, upravený dne 14. listopadu 1995 č.j.: 25 048/95-21-23 s platností od 1. 9. 1996,
- Učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem schválený MŠMT ČR č.j. 28 205/91-20 dne 19. 12. 1991 s platností od 1. 9. 1992, upravený dne 14. listopadu 1995 č.j. 25 049/95-21-23 s platností od 1. 9. 1996,
- Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem (úprava) schválený MŠMT ČR č.j. 20 594/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním a pátým ročníkem,
- Učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem (úprava) schválený MŠMT ČR č.j. 20 595/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním ročníkem,
- učební osnovy gymnázia schválené MŠMT ČR č.j. 20 596/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje prvním ročníkem,
- Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení, který vydalo MŠMT ČR č. j.16 969/96-42 dne 16. dubna 1996,
- Organizace školy pro školní rok 2000/2001,
- Vnitřní řád školy pro školní rok 2000/2001 s platností od 25. 8. 1997 a doplněk k vnitřnímu řádu školy ze dne 1. 9. 2000,
- Vnitřní platový předpis ze dne 1. září 1999,
- Vnitřní kontrola, plán na školní rok 2000/2001 ze dne 1. 9. 1999,
- Kolektivní smlouva mezi Gymnáziem F. M. Pelcla a Závodním výborem ČMOS PŠ ze dne 20. února 2001,
- Kalendářní přehled akcí Gymnázia F. M. Pelcla v Rychnově nad Kněžnou ve školním roce 2000/2001 ze dne 1. 9. 2000,
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000 ze dne 15. srpna 2000,
- protokoly o komisionálních zkouškách ve školním roce 1999/2000,
- protokoly o ukončení studia ve školním roce 1999/2000,
- plán hospitační činnosti na školní rok 2000/2001 ze dne 1. 9. 2000,
- hospitační záznamy vedení školy za školní rok 1999/2000 a 2000/2001,
- přehled hodinové dotace povinných, volitelných a nepovinných předmětů pro školní rok 2000/2001, stav ke dni 01. 03. 2001,

- plán uvádění nových pedagogických pracovníků - příloha č. 5 k Organizaci školy,
- Příkazy ředitele č. 1 až č. 5/2001, Oběžníky č. 1 až č. 15/2001,
- tematické plány pro výuku sledovaných předmětů ve školním roce 2000/2001,
- pracovní náplně všech pracovníků školy ve školním roce 2000/2001,
- Seznam učebnic pro 1. - 4. ročník víceletého gymnázia,
- třídní výkazy a třídní knihy všech tříd ve školním roce 2000/2001 1999/2000,
- kniha úrazů,
- pracovní řád ze dne 27. 6. 1994, vnitřní materiál školy,
- zápisy z provozních porad ve školním roce 2000/2001,
- zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2000/2001,
- osobní dokumentace pedagogických pracovníků ve školním roce 2000/2001,
- plány předmětových komisí pro školní rok 2000/2001,
- zápisy ze schůzek předmětových komisí,
- písemná zhodnocení činnosti předmětových komisí za uplynulý školní rok 1999/2000,
- maturitní písemné práce z českého jazyka a literatury třídy 7.A7 a 7.B7 za školní rok 1999/2000,
- vzorek slohových prací a kontrolních diktátů z českého jazyka a literatury žáků tříd 3.A4, 7.A7, 5.B8, 1.A4, 2.A4 ve školním roce 2000/2001,
- čtvrtletní práce z matematiky ve školním roce 2000/2001 - náhodný výběr,
- záznamy o práci ve volitelných předmětech volitelná matematika a seminář z matematiky ve školním roce 2000/2001,
- zápisy a protokoly z laboratorních prací z fyziky a chemie ve školním roce 1999/2000 a 2000/2001.

ZÁVĚR

Ze skutečností zjištěných v průběhu inspekční činnosti vyplývají následující pozitivní a negativní zjištění:

Pozitiva :

- cílevědomá a promyšlená práce vedení školy při vedení a motivování pracovníků,
- velmi kvalitní materiální i prostorové podmínky výuky chemie a fyziky,
- posílení povinné hodinové dotace fyziky i chemie,
- důsledná a promyšlená příprava žáků na maturitní zkoušku a přijímací pohovory na vysoké školy zahrnutá do výuky matematiky ve vyšších ročnících gymnázia.

Negativa :

- chybějící dvacetiminutová přestávka v rozvrhu hodin pro školní rok 2000/2001,
- neplnění učebních osnov matematiky,
- nedodržení týdenní hodinové dotace a zavedení pátého volitelného předmětu při úpravě učebního plánu na školní rok 2000/2001,
- nerovnoměrné rozvržení učiva chemie do jednotlivých ročníků,
- nízká hospitační činnost vedení školy, veškerá kontrola v oblasti sestavení obsahu tematických plánů a jejich souladu s učebními dokumenty přenesena na vedoucí metodických komisí,
- rozdílné zpracování tematických plánů z českého jazyka a literatury.

Doporučení :

- vypracovat jednotné a přehledné tematické plány českého jazyka a literatury,
- důsledně provádět kontrolu obsahu tematických plánů a jejich souladu s učebními dokumenty,
- do tematických plánů fyziky a chemie doplnit přehled námětů plánovaných laboratorních cvičení a laboratorních prací,
- rovnoměrně a časově přiměřeně rozplánovat učivo obecné a anorganické chemie vzhledem k učivu chemie organické,
- zvážit možnost zařazení chemie mezi povinné předměty posledního ročníku,
- respektovat přestávku v dvouhodinových vyučovacích blocích teoretických laboratorních prací z chemie a při výuce předmětu informatika a výpočetní technika,
- zvážit posílení hodinové dotace výuky předmětu informatika a výpočetní technika v učebním plánu školy, aby bylo umožněno rozšíření a prohloubení probíraných témat a byla tak usnadněna adaptace absolventů při přechodu na vysoké a vyšší odborné školy technických zaměření případně do praxe,
- podle finančních možností uvažovat o zakoupení dataprojektoru do učebny výpočetní techniky jako vhodného didaktického prostředku pro zvýšení efektivity výuky,
- do povinného předmětu matematika zařadit pouze základní učivo tematického celku diferenciální a integrální počet, jeho praktické aplikace pak do volitelného předmětu,
- zvážit dělení tříd při výuce matematiky alespoň v jedné hodině týdně,
- větší četnost využívání učebnic v hodinách matematiky z důvodu jejich zefektivnění, nácviku vyhledávání informací a práce s nimi,
- vypracovat samostatný školní řád, který bude vycházet z vnitřního řádu školy, bude obsahovat pouze normy týkající se žáků školy a bude vyvěšen buď ve třídách, nebo na informační nástěnce na chodbě školy,
- vypracovat organizační řád školy jako komplexní samostatný materiál, v řízení školy oddělovat materiály charakteru plánovacího od materiálů organizačních,
- ve vyučování více uplatňovat motivační prvky ve výuce, věnovat pozornost rozvoji komunikativních schopností žáků a závěrečnému opakování a shrnutí učiva,
- zvážit častější využívání zpětného projektoru při vyučování,

- zaměřit se na důkladnější a preciznější vedení povinné dokumentace školy (třídní knihy, výkazy, protokoly o ukončování studia ad.).

Dílčí výsledky hodnocení úrovně činnosti sledovaných oblastí ukazují na to, že škola plní svoji výchovně vzdělávací i společenskou funkci. Kvalita vzdělávání je hodnocena jako velmi dobrá, úroveň řízení rovněž jako velmi dobrá. Škola je celkově hodnocena stupněm velmi dobrý.

V průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eduard Suchanek	Eduard Suchanek v. r.
Členové týmu	Mgr. Jana Kocábová	Jana Kocábová v. r.
	Ing. Miloslav Jirsa	M. Jirsa v. r.
	PaedDr. Markéta Stuchlíková	Markéta Stuchlíková v. r.
	Mgr. Jaroslav Kadlec	Kadlec J. v. r.

V Náchodě dne 10. dubna 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 18. 4. 2001

Razítko

Ředitel školy	Podpis
Mgr. Zdeněk Žabokrtský	Zdeněk Žabokrtský v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednačního protokolu ČŠI
Příslušný úřad státní správy (samosprávy):	3. 5. 2001	093 181/01-3018
Zřizovatel	3. 5. 2001	093 183/01-3018

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednačního protokolu ČŠI	Text
-----	-----	Připomínky nebyly podány